

France Šušteršič

KAKO SO RAZISKOVANJE IN DOKUMENTIRANJE JAM VIDELI USTANOVITELJI DRUŠTVA

Spodnje besedilo sem prvotno nameraval vključiti v članek o 90-letnici društvenega katastra. Ker pa bi ga s tem preveč podaljšal in obenem obremenil z informacijami, le posredno povezanimi z rdečo nitjo, sem misel opustil. Vendar je besedilo, pobrano iz prve izdaje knjige Pavla Kunaverja, *Kraški svet in njegovi pojavi* (Učiteljska tiskarna v Ljubljani, 1922, 104 str., Ljubljana) še kako pomembno za razumevanje društvene zgodovine. Zato se mi le zdi primerno, da ga ponatisnemo, vsaj vzporedno s prej navedenim člankom.

Kunaverjevo besedilo je obširnejše in vpleta tudi druge vidike jamarstva; tu navajam le tisto, kar se tiče gornjega naslova. Izvirnik je izšel še v času »krize« pred reorganizacijo društva. Zato more odražati le stališča, ki so jih zastopali bolj naravoslovno usmerjeni Drenovci in drugi »očetje« društva.

Navedek s strani 8 – 9

Kras moremo spoznati in razumeti le tedaj, če preiščemo poleg površja tudi, njegovo notranjščino. V ta namen mora raziskovalec Krasa in njegovih jam premagati veliko ovir, ki mu nasprotujejo bodisi v navpični ali vodoravni smeri v podzemlju. Biti mora pogumen, jako razveden in ne vrtoglav. Pod zemljo je premnogo turistično velikih težav, ki jim je mogoče odoleti le z vztrajnim in vzajemnim delovanjem vseh članov jamarske družbe. Vse lepe lastnosti turističnega tovarištva je treba pod zemljo podvojiti, ker tam je človek tako daleč od vsake tuje pomoči!

Raziskovalci Krasa morajo biti dovolj strokovno naobraženi, sicer sta hoja in delo po tem zanimivem svetu zgolj turističnega pomena, korist ima le posameznik, ne pa javnost. Jamarska družba mora sestati iz več sorodno mislečih mož, ki po možnosti zastopajo več posebnih znanosti, prihajajočih pri raziskovanju Krasa v poštev. Zemljepisec in prirodoslovec si tam v glavnem delita delo, pomočniki so jima pa posebno hidrograf, geolog, zoolog in drugi. Tudi drugi pomočniki naj bodo razboriti. Z zanimanjem naj pomagajo pri delu, zavedajoč se vrednosti raziskovanja, pa tudi važnosti čuječnosti, kadar jim na vrvi visi raziskovalec.

Navedek s strani 11 – 13

Speleologom so potrebne še naslednje reči: geološko kladivo, magnezijeva žica za intenzivno razsvetljavo prostorov, žepna lekarna, toplotomer, dober aneroid za merjenje višine, zbiralne stekleničke za jamske živali, merilno orodje ali vsaj merilen trak in dober kompas s klinometrom, risalno orodje in obrisnica (skicirka), fotografski aparat, velika beležnica in dobre zemljevidne karte, če je mogoče v merilu 1 : 25 000.

Raziskovanje Krasa in jam posebej naj bo kolikor mogoče popolno. Narisati je vselej načrt jame, proučiti njene geološke, zoološke, hidrološke in, če je treba, tudi meteorološke razmere. Pri nekaterih jamah bi našel tudi antropolog dela. Najdeno in preiskano jamo je treba vestno označiti na zemljevidu. Proučiti moramo okolico jame in dognati kako zvezo z zunanjimi pojavi.

K najzanimivejšim kraškim študijam pa spada opazovanje vode, določevanje njenega toka pod zemljo in nad zemljo ob vsakem stanju. Poleg prejšnjih teoretičnih študij je treba seveda dolgotrajnih in težavnih ekspedicij po podzemskih strugah. Toda tudi ekspedicije nimajo vedno uspeha in umetna sredstva: barvila, fluorescein ali pa sol nadomeščajo človeka na nadaljnjem neznanem potu ob vodi pod zemljo. V to je treba vestnih opazovalcev, ki vpoštevajo vse ponikalnice, njih vrele in ponore, razmere ob suši in povodnji. Le tako je mogoče dobiti pravo sliko o kraških vodnih posebnostih in o tamošnjem porečju sploh. Ekspedicijam naj bi se vselej pridružil tudi tehnik.

Dasi nekaterih kraških pojavov spričo njih velikosti ni mogoče prezreti, vendar speleolog ne bo mogel pogrešati v krajih, ki jih pokriva gozd, za vodnike domačinov, ki poznajo vse gozdne steze in skrivnosti. V gozdu najti neznamen vohod v jamo je jako težko. Daleč okoli je dolina enaka dolini in le domačin se more razvedeti in spoznati na tako enoličnem in poraslem svetu. Pravilno zaznamovan vohod v jamo pa najdemo z dobrim zemljevidom in dobrim kompasom, n.pr. Bessardovega sistema, primeroma lahko.

Končno morajo biti člani ekspedicije popolnoma nesebični glede predmetov, ki jih najdejo po jamah. Vse je treba izročiti muzeju ali kakemu drugemu znanstvenemu zavodu naše države!